

Правна клиника за сузбијање трговине људима

ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

на тему

Сродна кривична дјела у КЗ – у Србије и пракса сидова

ментори: др Ивана Крстић
мр Бојана Чучковић

студент: Предраг Марковић
бр. индекса 05-509

Београд, децембар 2011. године

САДРЖАЈ:

A. УВОД.....	3
Б. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XIV КЗ–А (К.Д. ПРОТИВ СЛОБОДА И ПРАВА ЧОВЈЕКА И ГРАЂАНИНА)	3
а) Противправно лишење слободе	3
б) Отмица	4
в) Принуда.....	5
г) Злостављање и мучење	6
д) Угрожавање сигурности.....	7
В. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XVI КЗ–А (К.Д. ПРОТИВ ПРАВА ПО ОСНОВУ РАДА).....	8
а) Повреда права по основу рада и права из социјалног осигурања	8
Г. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XVIII КЗ–А (КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПОЛНЕ СЛОБОДЕ).....	9
а) Посредовање у вршењу проституције.....	9
Д. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XIX КЗ–А (КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ БРАКА И ПОРОДИЦЕ).....	10
а) Запуштање и злостављање малолетног лица.....	10
Ђ. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XXII КЗ–А (КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРИВРЕДЕ).....	11
а) Прање новца.....	11
Е. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XXXI КЗ–А (КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ЈАВНОГ РЕДА И МИРА).....	12
а) Недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи	12
Ж. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XXXII КЗ–А (К. ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРАВНОГ САОБРАЋАЈА)	13
а) Фалсификовање исправе	13
З. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XXXIV КЗ–А (К. ДЈЕЛА ПРОТИВ ЧОВЈЕЧНОСТИ И ДР. ДОБАРА ЗАШТИЋЕНИХ МЕЂУНАРОДНИМ ПРАВОМ).....	14
а) Трговина малолетним лицима ради усвојења	14
б) Заснивање ропског односа и превоз лица у ропском односу	14
И. ЗАКЉУЧАК	15
<i>ЛИТЕРАТУРА</i> :	16

A. УВОД

У овом раду ће бити покушано да се на један системски начин изложи тематика оних кривичних дјела из КЗ–а Србије која су сродна кривичном дјелу трговине људима.

Критеријум сродности је сам аутор одредио на тај начин што је као сродна узео сва она дјела код којих је трговини људима слична било радња извршења, било заштитни објекат било нека друга врста сродности као што је нпр. чињеница да су одр. дјела регулисана у истој глави са трговином људима али и да имају сличан предмет регулисања.

Поред основне литературе у овом раду су коришћени подаци Републичког завода за статистику о пријављеним кривичним дјелима и осуђеним учиниоцима, као и интернет извори, а аутор је одлучио да се усредреди на кривична дјела и њихово свастрано објашњавање док је пракса судова остављена у други план имајући у виду ограничено вријеме које стоји на располагању за представљање радова.

За све евентуалне концепције грешке као и за неизбјежне грешке при куцању, аутор преузима потпуну одговорност.

Б. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XIV КЗ–А (К.Д. ПРОТИВ СЛОБОДА И ПРАВА ЧОВЈЕКА И ГРАЂАНИНА)

а) Противправно лишење слободе

Члан 132.

(1) Ко другог противправно затвори, држи затвореног или му на други начин противправно одузме или ограничи слободу кретања,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом свог положаја или овлашћења,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је противправно лишење слободе трајало дуже од тридесет дана или је вршено на свиреп начин или је лицу које је противправно лишено слободе услед тога тешко нарушено здравље или су наступиле друге тешке последице, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 3. овог члана наступила смрт лица које је противправно лишено слободе,

учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

(5) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Заштитни објект код овог к.д. јесте слобода човјека и то право на слободу кретања. Кривично дјело има основни облик и теже облике. Осн. облик се састоји у одузимању

слободе кретања неком лицу. Одузимање слободе подразумјева спрјечавање неког лица, противно његовој вољи, да промјени мјесто на коме се налази. За постојање осн. облика није од значаја колико дуго је одузимање слободе кретања трајало, довољно је и затварање које је сасвим кратко трајало. Радња извршења је постављена алтернативно као затварање, држање затвореног или противправно одузимање или ограничавање слободе кретањана други начин. Радња извршења се може остварити и нечињењем. Радња извршења која се састоји у држању затвореним подразумјева прије свега пропуштање да се затворено лице пусти на слободу. Нпр. ако лице које је по неком правном основу лишено слободе, није пуштено на слободу када су се за то стекли услови.¹

Пасиван субјект може бити свако лице које је способно да се креће. То може бити и неурачунљиво лице и дијете, под условом да у једном природном смислу може да доноси одлуку о промјени мјеста на коме се налази као и да ту одлуку може да реализује. Довољно је да то лице може да се креће уз помоћ других лица или техничких помагала. Ко се налази у стању због ког не може да има вољу да промјени своје мјесто боравка, не може бити пасиван субјект овог кривичног дјела (нпр. лице које спава). Имајући у виду чињеницу да се лишавање слободе може вршити на основу законског овлашћења, као посебно обиљежје захтјева се постојање противправности.²

Тежи облик овог кривичног дјела (из става 2) постоји у случају да се као извршилац јавља службено лице које је дјело извршило злоупотребом свог положаја или овлашћења. Постоје и два облика квалификована тежом посљедицом. Код облика прописаног у ст. 3 квалификаторне околности су постављене алтернативно: ако је лишење слободе трајало дуже од тридесет дана, или је дјело вршено на свиреп начин, или је лицу лишеном слободе тиме тешко нарушено здравље или да су наступиле друге тешке посљедице. Најтежи облик (став 4) постоји у случају наступања смрти лица које је противправно лишено слободе.

У 2010. години у Р. Србији за ово кривично дјело је пријављен 64 пунољетна учиниоца, а осуђено 16, 7 на затворске казне а 9 на условне осуде.

б) Отмица

Члан 134.

(1) Ко силом, претњом, обманом или на други начин одведе или задржи неко лице у намери да од њега или другог лица изнуди новац или какву другу имовинску корист или да њега или кога другог принуди да нешто учини, не учини или трпи,
казниће се затвором од две до десет година.

¹ Зоран Стојановић, *Коментар Кривичног законика*, Београд 2006. године, стр. 369 – 370

² Зоран Стојановић, наведено дјело, стр. 370

(2) Ко ради остварења циља отмице прети убиством или тешком телесном повредом отетом лицу,

казниће се затвором од три до дванаест година.

(3) Ако је отето лице задржано дуже од десет дана или је према њему поступано на свиреп начин или му је тешко нарушено здравље или су наступиле друге тешке последице или ко дело из става 1. овог члана учини према малолетном лицу,

учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. до 3. овог члана наступила смрт отетог лица или је дело извршено од стране групе,

учинилац ће се казнити затвором од пет до осамнаест година.

(5) Ако је дело из ст. 1. до 3. овог члана извршено од стране организоване криминалне групе, учинилац ће се казнити затвором од најмање пет година.

Кривично дјело отмице има основни и четири тежа облика. Радња извршења осн. облика се састоји у одвођењу или задржавању неког лица употребом силе, пријетње, обмане или на други начин. Одвођење значи промјену мјеста на коме се лице налазило противно његовој вољи, а задржавање значи његово спрјечавање да напусти мјесто на коме се до тада налазило. Субјективно биће кривичног дјела обухвата и намјеру да се од отетог или неког другог лица изнуди новац или каква друга имовинаска корист или да се отето или неко друго лице принуди да нешто друго учини, неучини или трпи. Циљ отмице је, у ствари, изнуда или принуда. Непостојање ове намјере искључује ово кривично дјело.³ Тежи облик (из става 2) постоји у случајевима када се дјело из става 1 врши пријетњом убиством или тешком тјелесном повредом отетом лицу, а други тежи облик (из става 3) постоји у случају наступања одређених околности: да је отето лице задржано дуже од десет дана, да је према отетом лицу поступано на свиреп начин, или му је тешко нарушено здравље или је дјело учињено према малолетном лицу или су наступиле друге тешке последице. Тежи облик из става 4 постоји ако је наступила смрт отетог лица или је дело извршено од стране групе, а најтежи (став 5) ако је кривично дјело извршено од стране организоване криминалне групе.⁴

Пријављено је 56 учинилаца, а осуђено 17, сви на казне затвора.

в) Принуда

Члан 135.

(1) Ко другог силом или претњом принуди да нешто учини или не учини или трпи,

казниће се затвором до три године.

³ Зоран Стојановић, наведено дјело, стр. 372

⁴ наведено дјело, стр. 373

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини на свиреп начин или претњом убиством или тешком телесном повредом или отмицом, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка телесна повреда или друге тешке последице, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт принуђеног лица или је дело извршено од стране групе, учинилац ће се казнити затвором од три до дванаест година.

(5) Ако је дело из ст. 1. и 2. овог члана извршено од стране организоване криминалне групе, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година.

Заштитни објекат кривичног дјела принуде јесте слобода одлучивања и слобода дјеловања као једно од основних људских права. Радња извршења је употреба силе или пријетње управљене на то да друго лице нешто против своје воље учини или не учини или трпи. Између принуде (силе и пријетње) и онога на шта се пасиван субјекат принуђава мора постојати узрочна веза, тј. мора постојати одређен однос између средства и циља принуде. Средства принуде су сила и пријетња. Посљедица кривичног дјела је остварена онда када принуђени започне понашање на које се принуђава. Осим основног облика, предвиђени су и квалификовани облици (ст. 2,3,4 и 5). Први тежи облик (ст. 2) постоји у случају да је дјело учињено на свиреп начин или се врши употребом квалификоване пријетње убиством, тешком тјелесном повредом или отмицом. Тежи облик постоји и када је наступила тешка тјелесна повреда или друге тешке последице (ст. 3) као и случају наступања смрти принуђеног или ако је кривично дјело извршено од стране групе. Најтежи облик кривичног дјела принуде постоји ако је дјело иувршено од стране организоване криминалне групе.⁵

Од 108 пријављених кривичних дјела 35 је осуђених учинилаца, 13 на казне затвора, 1 новчана казна, 1 рада у јавном интересу и 20 усл. осуда.

г) Злостављање и мучење

Члан 137.

(1) Ко злоставља другог или према њему поступа на начин којим се вређа људско достојанство, казниће се затвором до једне године.

(2) Ко применом силе, претње, или на други недозвољени начин другоме нанесе велики бол или тешке патње с циљем да од њега или од трећег лица добије признање, исказ или друго обавештење или да се он или неко треће лице застраши или незаконито казни, или то учини из друге побуде засноване на било каквом облику дискриминације, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако дело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се за дело из става 1. затвором од три месеца до три године, а за дело из става 2. затвором од једне до осам година.

⁵ Зоран Стојановић, наведено дјело, стр. 373 – 374

Ово кривично дјело има два облика који се међусобно доста разликују, као и квалификован облик. Радња извршења кривичног дјела злостављања (ст. 1) постављена је алтернативно као злостављање или као поступање на начин којим се врљеђа људско достојанство. Злостављање подразумјева предузимање одређених радњи које код пасивног субјекта проузрокују одређене душевне или тјелесне патње слабијег интензитета, а које не представљају лаку тјелесну повреду. Појам поступања на начин којим се врљеђа људско достојанство може бити схваћен веома широко и обухватити врло различите радње. Извршилац овог кривичног дјела може бити било које лице. Радња извршења другог основног облика, тј. мучења, (ст. 2) подразумјева наношење великог бола или тешких патњи неком лицу употребом силе, пријетње или неког другог недозвољеног начина, с циљем да се од њега или неког другог добије признање, исказ или друго обавјештење или да се то или друго лице застраши или незаконито казни. Прописано је да се то, алтернативно, може извршити и из других ниских побуда које су засноване на неком облику дискриминације. Квалификован облик (ст. 3) постоји ако је неко од предвиђених дјела учинило службено лице у вршењу службе.⁶

Од 169 пријављених кривичних дјела 23 осуђених, 5 на казне затвора, 3 на новчане казне и 15 на условне осуде.

д) Угрожавање сигурности

Члан 138.

(1) Ко угрози сигурност неког лица претњом да ће напасти на живот или тело тог лица или њему блиског лица,
казниће се затвором до три године.

(2) Ко дело из става 1. овог члана учини према више лица или ако је дело изазвало узнемиреност грађана или друге тешке последице,
казниће се затвором од три месеца до пет година.

(3) Ко дело из става 1. овог члана учини према председнику Републике, народном посланику, председнику Владе, члановима Владе, судији Уставног суда, судији, јавном тужиоцу и заменику јавног тужиоца и лицу које обавља послове од јавног значаја у области информисања у вези са пословима које обавља,
казниће се затвором од једне до осам година.

Ово кривично дјело има основни и два тежа облика. Радња извршења основног облика (ст. 1) се састоји у употреби пријетње да ће се напасти на живот или тијело неког лица или њему блиског лица чиме се угрожава сигурност тог лица. Ради се о квалификованој пријетњи тј. оној којом се некоме ставља у изглед тачно одређено зло. У случају остварења пријетње неће постојати ово кривично дјело. Последица кривичног дјела јесте угрожена сигурност пасивног субјекта која се манифестује у његовом осјећању несигурности. То значи да се последица одређује субјективно и да није потребно да је сигурност и објективно била угрожена. Тежи облик (ст. 2) постоји у случају да је остварена једна од три квалификаторне околности: да је дјело учињено прма више лица, да је дјело изазвало узнемиреност грађана као и ако је кривично дјело

⁶ наведено дјело, стр. 377 – 378

изазвало друге тешке посљедице. У првом случају се мора радити о томе да је једном радњом угрожена сигурност више лица тј. најмање два лица. Узнемиреност грађана је осјећај који је створен ког грађана с обзиром на начин извршења, односно карактер пријетње, прије свега, ако зло којим се пријети може и њих да угрози. Узнемиреност грађана, у смислу ове квалификаторне околности, постоји и онда када је она створена код једног тачно одређеног круга одн. групе лица. Трећа квалификаторна околност је потпуно неодређена и представља примјер генералне клаузуле. Најтежи облик овог кривичног дјела (ст. 3) је постављен тако да се посебно штите одређене јавне функције па најтежи облик постоји када ово кривично дјело буде извршено према предсјенику Републике Србје, народном посланику, предсјенику или члановима Владе, судуји Уставног суда Републике Србије, судији, јавном тужиоцу и замјенику јавног тужиоца као и лицу које обавља послове од јавног значаја у области информисања, а у вези са пословима које обавља.⁷

Од 1263 пријављених, осуђено је 161 и то 34 на казне затвора, 9 на новчане казне и 116 на условне осуде.

В. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XVI КЗ–А (К.Д. ПРОТИВ ПРАВА ПО ОСНОВУ РАДА)

а) Повреда права по основу рада и права из социјалног осигурања

Члан 163.

Ко се свесно не придржава закона или других прописа, колективних уговора и других општих аката о правима по основу рада и о посебној заштити на раду омладине, жена и инвалида или о правима из социјалног осигурања и тиме другом ускрати или ограничи право које му припада, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Овим кривичним дјелом се штите три групе права: права по основу рада, права која се односе на посебну заштиту на раду омладине, жена и инвалида, права из социјалног осигурања. Радња кривичног дјела је непридржавање закона или других прописа, колективних уговора и других општих аката којима су предвиђена права која се ограничавају. Закон о раду предвиђа низ права запослених као нпр. право на зараду, безбједност и заштиту живота и здравља на раду, право на одморе и одсуства и др. Осим овим законом, та права могу бити предвиђена и колективним уговором или правилником о раду, с тим што они не могу да садрже одредбе којима се запосленом дају мања права од оних која су утврђена законом. Осим права која запосленим припадају по основу рада, прописује се и посебна заштита жена, инвалида и лица млађих од осамнаест година. Трећа група права која се могу ускратити или ограничити овим кривичним дјелом јесу права из социјалног осигурања. То су права из

⁷ Зоран Стојановић, наведено дјело, стр. 379 – 380

здравственог, пензијског и инвалидског осигурања. За постојање овог кривичног дјела неопходно је да је дошло до ускраћивања или ограничавања неког од наведених права.⁸

Од 132 пријављена учиниоца осуђено је њих 13, 7 на новчане казне и 6 на усл. осуде.

Г. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XVIII КЗ–А (КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПОЛНЕ СЛОБОДЕ)

а) Посредовање у вршењу проституције

Члан 184.

(1) Ко наводи или подстиче другог на проституцију или учествује у предаји неког лица другоме ради вршења проституције или ко путем средстава јавног информисања и других сличних средстава пропагира или рекламира проституцију, казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено према малолетном лицу, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година и новчаном казном.

Ово кривично дјело има основни и тежи облик који се од основног разликује само према пасивном субјекту. Радња извршења основног облика (ст. 1) је прописана алтернативно. У првом случају ради се о навођењу или подстицању другог лица на проституцију или о учествовању у његовој предаји другом ради вршења проституције. Навођење или подстицање представља радње подстрекавања које према општим одредбама о саучесништву не би биле кажњиве. Учествовање у предаји другом ради проституције је радња помагања која, сама по себи, опет не била кажњива. То мора бити учињено уз пристанак лица које се предаје ради вршења проституције, јер би се, у супротном, радило о помагању у неком другом кривичном дјелу или би постојало кривично дјело трговине људима. У другом случају, основни облик обухвата пропагирање или рекламирање проституције путем средстава јавног информисања. Тежи облик (ст. 2) овог кривичног дјела постоји када се као пасиван субјект јавља малолетно лице. За постојање овог кривичног дјела је значајно одређивање појма проституције. У смислу осн. облика овог кривичног дјела, проституција се може схватити као стављање на располагање сопственог тијела другом лицу ради предузимања неке сексуалне радње уз новчану накнаду, а у намјери да се понављањем такве дјелатности себи или другом остварује приход.⁹

Од 31 пријављеног кривичног дјела, осуђено је 25 учинилаца и то 15 на казне затвора, 2 на новчане казне и 8 на условне осуде.

⁸ Зоран Стојановић, наведено дјело, стр. 407 – 408

⁹ Зоран Стојановић, наведено дјело, стр. 457 – 458

Д. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XIX КЗ–А (КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ БРАКА И ПОРОДИЦЕ)

а) Запуштање и злостављање малолетног лица

Члан 193.

(1) Родитељ, усвојилац, старалац или друго лице које grubим занемаривањем своје дужности збрињавања и васпитавања запустити малолетно лице о којем је дужно да се стара,

казниће се затвором до три године.

(2) Родитељ, усвојилац, старалац или друго лице које злоставља малолетно лице или га принуђава на претеран рад или рад који не одговара узрасту малолетног лица или на просјачење или га из користољубља наводи на вршење других радњи које су штетне за његов развој,

казниће се затвором од три месеца до пет година.

Кривично дјело има основни (ст. 1) и тежи облик (ст. 2), мада се садржински ради о два кривична дјела, гдје се, у првом случају, ради о запуштању а у другом о злостављању малолетног лица. Радња основног облика (ст. 1) јесте грубо занемаривање дужности збрињавања и васпитавања малолетног лица. Збрињавање подразумјева стварање основних услова за живот малолетног лица у складу са могућностима родитеља или другог лица које је дужно да се о њему стара (исхрана, одјевање, становање), док се васпитавање односи на омогућавање услова за развој малолетног лица као личности (школовање, спрјечавање девијантног понашања и др.). Занемаривање мора бити грубо тј. изражено у већем степену. Посљедица кривичног дјела јесте стање запуштености малолетног лица. Оно може бити како физичко тако и психичко. Извршилац може бити само родитељ, усвојилац или друго лице које је дужно да се стара о малолетном лицу. Злостављање малолетног лица (ст. 2) обухвата како злостављање у правом смислу ријечи, тако и принуђавање малолетног лица на претјеран рад или рад који не одговара његовом узрасту или на неке друге радње које су за њега штетне. Злостављање треба схватити као наношење физичког или психичког бола које не смије прерасти у тјелесну повреду. Други облик радње извршења јесте примјена силе или пријетње тј. принуђавање на одређене активности, а то су претјеран рад или рад који не одговара узрасту малолетног лица. Осим постојања мотива користољубља, мора бити предузета нека радња навођења на неке радње штетне за развој малолетног лица (на девијантна понашања, вршење прекршаја или кривичних дјела). Као могући извршиоци и овдје се јавља иста група лица. Пасивни субјект код оба облика је малолетно лице.¹⁰

Од 62 пријављена учиниоца осуђено је њих 24, 1 на казну затвора и 23 на условне осуде.

¹⁰ Зоран Стојановић, Обрад Перић, *Кривично право – посебни део*, Београд 2007. године, стр. 112 – 113

Ђ. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XXII КЗ–А (КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРИВРЕДЕ)

а) Прање новца

Члан 231.

(1) Ко изврши конверзију или пренос имовине, са знањем да та имовина потиче од кривичног дела, у намери да се прикрије или лажно прикаже незаконито порекло имовине, или прикрије или лажно прикаже чињенице о имовини са знањем да та имовина потиче од кривичног дела, или стекне, држи или користи имовину са знањем, у тренутку пријема, да та имовина потиче од кривичног дела,

казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.

(2) Ако износ новца или имовине из става 1. овог члана прелази милион и петсто хиљада динара,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година и новчаном казном.

(3) Ко учини дело из ст. 1. и 2. овог члана са имовином коју је сам прибавио извршењем кривичног дела, казниће се казном прописаном у ст. 1. и 2. овог члана и новчаном казном.

(4) Ко дело из ст. 1. и 2. овог члана изврши у групи,

казниће се затвором од две до дванаест година и новчаном казном.

(5) Ко учини дело из ст. 1. и 2. овог члана, а могао је и био дужан да зна да новац или имовина представљају приход остварен кривичним делом,

казниће се затвором до три године.

(6) Одговорно лице у правном лицу које учини дело из ст. 1, 2. и 5. овог члана, казниће се казном прописаном за то дело, ако је знало, односно могло и било дужно да зна да новац или имовина представљају приход остварен кривичним делом.

(7) Новац и имовина из ст. 1. до 6. овог члана одузеће се.

Ово кривично дјело има неколико облика који су међусобно повезани и чине јединствену цјелину. У ст. 1 предвиђен је основни облик. С обзиром да је радња одређена алтернативно могу се разликовати три облика овог к.д. Први облик постоји када се изврши конверзија или пренос имовине, са знањем да та имовина потиче од кривичног дјела, у намјери да се прикрије или лажно прикаже незаконито поријекло имовине. Конверзија, као један од начина остваривања радње, има више значења, а овдје тај појам треба схватити као претварање једног непуноважног правног посла у пуноважан правни посао уз задржавање истих или сличних економских ефеката који би се постигли првобитним правним послом. Под имовином треба сматрати новац, права, хартије од вриједности и др. исправе. Други облик истог к.д. чини лице које прикрије или лажно прикаже чињенице о имовини са знањем да та имовина потиче од кривичног дјела. Лажно приказивање је представљање неке чињенице тако да она не одговара стварном стању. Специфичност овог дјела је у томе што су прикривене или лажно представљене чињенице у вези са имовином тј. прикрива се да она потиче од к.д. Трећи облик подразумјева стицање, држање или коришћење имовине са знањем (у

тренутку пријема) да та имовина потиче од кривичног дјела. Радња к.д. је стицање, држање или коришћење имовине.¹¹

Тежи облик из ст. 2 је одређен с обзиром на износ новца или вриједност имовине па тако он постоји ако износ новца или вриједност имовине прелази милион и петсто хиљада динара. Постоје још два тежа облика који су предвиђени у ст. 3 и 4. У ст. 3 је предвиђен као тежи облик ако неко изврши ово кривично дјело са имовином коју је сам прибавио извршењем кривичног дјела, а у ст. 4 квалификаторна околност је да је дјело извршено у групи. Ово к.д. има и привилегован облик са елементима нехата, тако да он постоји када неко учини ово кривично дјело, а могао је и био дужан да зна да новац или имовина представљају приход остварен кривичним делом (ст. 5). Кривично дјело прања новца постојаће и у случају ако се у име и за рачун правног лица врши радња извршења овог кривичног дјела. У том случају се као извршилац јавља одговорно лице у том правном лицу (ст. 6).¹²

У 2010. години је било 34 пријаве за ово кривично дјело, није било осуђених.

Е. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XXXI КЗ–А (КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ЈАВНОГ РЕДА И МИРА)

а) Недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи

Члан 350.

(1) Ко без прописане дозволе пређе или покуша да пређе границу Србије, наоружан или употребом насиља,

казниће се затвором до једне године.

(2) Ко у намери да себи или другом прибави какву корист, омогућава другом недозвољени прелаз границе Србије или недозвољени боравак или транзит кроз Србију,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено од стране групе, злоупотребом службеног положаја, или на начин којим се угрожава живот или здравље лица чији се недозвољени прелаз границе Србије, боравак или транзит омогућава или је кријумчарен већи број лица,

учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година.

(4) Ако је дело из става 2. овог члана учињено од стране организоване криминалне групе,

учинилац ће се казнити затвором од три до дванаест година.

(5) Средства намењена или употребљена за извршење дела из ст. 1. до 3. овог члана одузеће се.

Основни облик овог к.д. чини лице које је без прописане дозволе прешло или покушало да пређе границу Србије под условом да је то учинило наоружано или употребом насиља. Радња извршења тежег облика (ст. 2) се састоји у омогућавању

¹¹ Зоран Стојановић, Обрад Перић, наведено дјело, стр. 176 – 177

¹² Зоран Стојановић, наведено дјело, стр. 554

другом да недозвољено пређе границу Србије, да недозвољено борави у Србији или у омогућавању транзита преко територије Србије, а све у намери да се себи или другом прибави нека корист, било имовинске било неимовинске природе. Квалификовани облик из ст. 3 постоји у случају ако је дјело учињено од стране групе, злоупотребом службеног положаја, или на начин којим се угрожава живот или здравље лица чији се недозвољени прелаз границе Србије, боравак или транзит омогућава или је кријумчарен већи број лица. Најтежи облик овог кривичног дјела постоји ако је оно извршено од стране организоване криминалне групе (ст. 4).¹³

Од 135 пријављених к.д. осуђено је 50 учинилаца, 31 на затворске казне и 19 на условне осуде.

Ж. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XXXII КЗ–А (К. ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРАВНОГ САОБРАЋАЈА)

а) Фалсификовање исправе

Члан 355.

(1) Ко направи лажну или преиначи праву исправу у намери да се таква исправа употреби као права или ко лажну или неистиниту исправу употреби као праву или је набави ради употребе,

казниће се затвором до три године.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено у погледу јавне исправе, тестаментa, менице, чека, јавне или службене књиге или друге књиге која се мора водити на основу закона,

учинилац ће се казнити затвором од три месеца до пет година.

(3) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

Радња извршења осн. облика овог к.д. (ст. 1) се може састојати од прављења лажне исправе, преиначењу праве, употреби лажне или преиначене исправе или у набављању таквих исправа ради употребе. Под лажном исправом се подразумјева исправа која не потиче од лица које је на њој означено као издавалац, а под преиначеном исправом се подразумјева она исправа у којој је битно измјењен садржај. Употреба лажне или преиначене исправе као праве значи да је исправа пуштена у правни саобраћај. Радњу извршења представља и набављање лажне или преиначене исправе ради употребе. Објекат радње јесте исправа која се схвата у ширем смислу. За постојање исправе је довољно да је некакав предмет подобан да служи (или је томе намјењен) као доказ неке чињенице која има значај за правне односе. Тежи облик постоји с обзиром на објекат радње тј. потребно је да је ово дјело учињено у погледу јавне исправе, завјештања, мјенице, чека, јавне или службене књиге или друге књиге која се мора водити на основу закона.¹⁴

Од 1049 пријављених осуђено је 230 учинилаца, 32 на затворске казне, 16 на новчане казне и 179 на условне осуде.

¹³ Зоран Стојановић, наведено дјело, стр. 738 – 739

¹⁴ Зоран Стојановић, наведено дјело, стр. 744 – 746

3. КРИВИЧНА ДЈЕЛА ИЗ ГЛАВЕ XXXIV КЗ–А (К. ДЈЕЛА ПРОТИВ ЧОВЈЕЧНОСТИ И ДР. ДОБАРА ЗАШТИЂЕНИХ МЕЂУНАРОДНИМ ПРАВОМ)

а) Трговина малолетним лицима ради усвојења

Члан 389.

(1) Ко одузме лице које није навршило шеснаест година ради његовог усвојења противно важећим прописима или ко усвоји такво лице или посредује у таквом усвојењу или ко у том циљу купи, прода или преда друго лице које није навршило четрнаест година или га превози, обезбеђује му смештај или га прикрива,

казниће се затвором од једне до пет година.

(2) Ко се бави вршењем делатности из става 1. овог члана или је дело извршено од стране групе,

казниће се затвором најмање три године.

(3) Ако је дело из става 1. овог члана извршено од стране организоване криминалне групе,

учинилац ће се казнити затвором најмање пет година.

Ово кривично дјело се може извршити на више начина. У првом случају је радња извршења одузимање лица које није навршило шеснаест година у циљу његовог усвајања противно важећим прописима. Одузимање значи да се то лице, тј. дијете, одузима од лица која по закону имају право и обавезу да се о њему старају. То се може учинити силом, пријетњом, обманом, одн. неком преварном радњом. Кривично дјело чини и лице које усвоји дијете које је одузето ради усвојења као и оно лице које посредује. Даље, радња извршења је и куповина, продаја, предаја, превозење, обезбјеђивање смјештаја или прикривање лица које није навршило четрнаест година у истом циљу, ради усвојења. Ово кривично дјело има и тежи облик (ст. 2), ако је осварена нека од квалификаторних околности: да је дјело извршено од стране групе или да се учинилац бави вршењем ове дјелатности. Најтежи облик овог кривичног дјела постоји ако је оно извршено од стране организоване криминалне групе.¹⁵

Пријављено је 7 кривичних дјела, није било осуђених.

б) Заснивање ропског односа и превоз лица у ропском односу

Члан 390.

(1) Ко, кршећи правила међународног права, стави другог у ропски или њему сличан однос или га држи у таквом односу, купи, прода, преда другом лицу или посредује у куповини, продаји или предаји оваквог лица или подстиче другог да прода своју слободу или слободу лица које издржава или о којем се стара,

¹⁵ наведено дјело, стр. 812 – 813

казниће се затвором од једне до десет година.

(2) Ко превози лица која се налазе у ропском или њему сличном односу из једне земље у другу,

казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ко дело из ст. 1. и 2. овог члана учини према малолетном лицу, казниће се затвором од пет до петнаест година.

Кривично дјело из овог члана (ст. 1) има више радњи извршења: стављање другог у ропоски или њему сличан однос, држање другог у таквом односу, куповина, продаја или предаја лица које се ставља у ропски или њему сличан однос, посредовање у тој куповини, продаји или предаји, подстицање другог да прода своју слободу или слободу лица које се издржава или се о њему стара. Превоз лица која се налазе у ропском односу (ст. 2) представља лакши облик. Неопходно је да се превоз врши из једне у другу државу. Квалификован облик (ст. 3) постоји када се нека од наведених радњи изврши према малолетнику.¹⁶

5 пријављених, осуђених није било.

И. ЗАКЉУЧАК

Након свега изложеног можемо закључити да у КЗ–у Републике Србије, према критеријуму који смо одредили, има значајан број кривичних дјела које се могу назвати сродним са кривичним дјелом трговина људима из чл. 388. КЗ–а.

Могуће је та иста кривична дјела другачије груписати – нпр. на она које се врше прије истовремено и тек послије извршеног к.д. трговина људима, али се аутор овдје определио за хронолошки приказ тих кривичних дјела онако како их је законодавац унапријед груписао по главама Кривичног законика.

Многа од овдје изложених кривичних дјела нису тако уско повезана са трговином људима, тако да подаци о броју пријављених и осуђених лица не дају баш адекватну слику када је у питању трговина људима имајући у виду да је знатан број учинилаца такривична дјела вршио као самостална или у стицају са другим кривичним дјелима невезано за трговину људима.

Имајући све наведено увиду, аутор сматра да су конкретна законска рјешења добра подлога за рјешавање нагомиланих проблема и да је сада на судијама, тужиоцима и другим лицима која се сусрећу у оракси са тим проблемима, да правилном процјеном сваког конкретног чињеничног стања и свих учесника понаособ донесу најбољу одлуку у сваком конкретном случају, а водећи посебно рачуна о заштити интереса жртава у кривичном поступку као и о правима сваког осумњиченог.

Наравно да су грешке могуће и да представљају саставни дио сваког животног процеса, али је у овој области, због посебно осјетљиве природе ових кривичних дјела, нарочито важно да се све евентуалне грешке сведу на минимум, како би се у највећој могућој мјери испоштовала сва гарантована права осумњиченог а истовремено жртве заштитиле од даље виктимизације.

¹⁶ Зоран Стојановић, наведено дјело, стр. 814

ЛИТЕРАТУРА :

- ***Кривични законик Републике Србије,***
Службени гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005,
107/2005, 72/2009 и 111/2009
- Зоран Стојановић, ***Коментар Кривичног***
законика, Београд 2006. године
- Зоран Стојановић, Обрад Перић, ***Кривично***
право – посебни део, Београд 2007. Године
- www.stat.gov.rs
- www.mup.rs